

σκουλήκι

σκουλήκι, το, ουσ. [*μσν. σκουλήκιν <αρχ. σκωλήκιον, υποκορ. του αρχ. ουσ. σκώληξ*], το σκουλήκι. **1.** άνθρωπος εντελώς ανάξιος λόγου, εντελώς ασήμαντος, εντελώς τιποτένιος, άνθρωπος σιχαμερός, χαμερπής, γλοιώδης: «αν σε δω να ξανακάνεις παρέα μ' αυτό το σκουλήκι, θα σου κόψω την καλημέρα». (Τραγούδι: γόβα στιλέτο, μπαλέτο οι φόβοι, τα φίδια στα σάπια σανίδια. Βόλτα στη φρίκη μπροστά σου το κάθε **σκουλήκι** να θέλει τα ίδια). **2.** άνθρωπος που ενεργεί αθόρυβα σε βάρος των άλλων, άνθρωπος ύπουλος, μαμπέσης: «μακριά απ' αυτό το σκουλήκι, γιατί δεν ξέρεις πότε κι από πού θα στη φέρι». **3.** έμμομη ιδέα που βασανίζει κάποιον αργά, αλλά σταθερά: «η ζήλια είναι πολύ βασανιστικό σκουλήκι». **4.** (ειδικά) ασπόνδυλος μικροοργανισμός που χρησιμοποιείται από τους ερασιτέχνες ψαράδες ως δόλωμα: «ξέρω κάποιον που πουλάει καλό σκουλήκι». Συνών. *τσουτσούνι (2) / ψολιάγκος*. **5.** στον πλ. **τα σκουλήκια**, παρασιτικά σκουλήκια που ζουν στο πεπτικό σύστημα ανθρώπων και ζώων: «θέλει να πάει να τον εξετάσει ένας γιατρός, γιατί αντιλήφθηκε πως έχει σκουλήκια». **6.** (ειρωνικά ή υβριστικά στη γλώσσα του ποδοσφαίρου) οι παίχτες και οι φίλαθλοι της ποδοσφαιρικής ομάδας του Άρη Θεσσαλονίκης: «έκλαιγαν τα σκουλήκια απαρηγόρητα, γιατί έπεσαν στη βήτα εθνική». Από το υποκίτρινο χρώμα πολλών σκουληκιών, που αποτελεί και το επίσημο χρώμα αυτής της ομάδας. Υποκορ. **σκουληκάκι, το** (βλ. λ.). (Ακολουθούν 13 φρ.)·

- *έβγαλε σκουλήκια*, το άτομο ή ο χώρος για τον οποίο γίνεται λόγος είναι πάρα πολύ βρόμικος: «έχει να πλυθεί ένα μήνα κι έβγαλε σκουλήκια || έχω να σκουπίσω το υπόγειο πάνω από έναν χρόνο κι έβγαλε σκουλήκια»·

- *έχει σκουλήκια ο κώλος του*, δεν μπορεί να καθίσει για πολλή ώρα σε μια θέση, και κινείται διαρκώς: «θα καταλάβεις αμέσως για ποιον σου λέω, γιατί έχει σκουλήκια ο κώλος του και πηγαίνει συνέχεια πέρα δώθε». Συνών. *έχει αγκάθια ο κώλος του*·

- *έχει το σκουλήκι*, έχει κάποιο κρυφό καημό, κάποιο κρυφό πάθος ή κάποια έμμομη ιδέα: «ξέρω πως έχει το σκουλήκι γι' αυτή τη γυναίκα και πως κάθε βράδυ την ονειρεύεται || είναι καλό και φιλότιμο παιδί, αλλά έχει το σκουλήκι της χαρτοπαιξίας || αγαπάει πολύ τη γυναίκα του, αλλά τη βασανίζει, γιατί έχει το σκουλήκι της ζήλιας». Συνήθως μετά το τέλος της φράσης ακολουθεί το *μέσα του*·

- *θα βγάλεις σκουλήκια!* προειδοποιητική έκφραση σε πολύ βρόμικο άτομο με την ελπίδα μήπως και πάει να πλυθεί: «πάνε να πλυθείς, ρε παιδάκι μου, γιατί θα βγάλεις σκουλήκια!»·

- *θα σε πατήσω (κάτω) σαν σκουλήκι ή θα σε πατήσω (κάτω) σαν το σκουλήκι*, θα σε διαλύσω, θα σε κάνω ένα με τη γη, ένα με το χώμα, θα σε λιώσω: «αν σταθείς ποτέ εμπόδιο στο δρόμο μου, θα σε πατήσω σαν σκουλήκι»·

- *θα σε φάνε τα σκουλήκια!* βλ. φρ. *θα βγάλεις σκουλήκια(!)*·

- *σκουλήκια έχει ο κώλος σου;* έκφραση απορίας ή δυσφορίας σε άτομο που δεν μπορεί να καθίσει για πολλή ώρα ήσυχο σε μια θέση, που κινείται διαρκώς: «παλουκώσου, ρε παιδάκι μου, σε μια θέση να κουβεντιάσουμε με την ησυχία μας, σκουλήκια έχει ο κώλος σου;». Συνών. *αγκάθια έχει ο κώλος σου(;)*·

- *σκουλήκια έχει ο κώλος του*, βλ. φρ. *έχει σκουλήκια ο κώλος του*·

- *σκουλήκια έχεις;* βλ. φρ. *σκουλήκια έχει ο κώλος σου(;)*·

- *το πουλί που ξυπνάει πρωί, τρώει το σκουλήκι*, αυτός που δεν τεμπελιάζει, που ενεργοποιείται νωρίς έχει και τις ανάλογες ευκαιρίες να προκόψει, να πετύχει στη ζωή του: «πάντα σηκώνεται πρωί και τρέχει στη δουλειά, γιατί το πουλί που ξυπνάει πρωί, τρώει το σκουλήκι». Συνήθως απευθύνεται σε κάποιον ως συμβουλή, ως προτροπή, να πηγαίνει νωρίς στη δουλειά του. Συνών. *όποιος ξυπνάει πρωί, βρίσκει το φλουρί*·

- *τον έφαγαν τα σκουλήκια*, πέθανε πριν από πολλά χρόνια: «πού τον θυμήθηκες, ρε παιδάκι μου, αυτόν τον άνθρωπο! Αυτόν τον έφαγαν τα σκουλήκια»· βλ. και φρ. *έβγαλε σκουλήκια*·

- *τον πάτησε σαν σκουλήκι ή τον πάτησε σαν το σκουλήκι*, τον διέλυσε, τον έκανε ένα με τη γη, ένα με το χώμα:

«όταν αρπάχτηκαν στα χέρια, ο δικός σου τον πάτησε σαν σκουλήκι»·

- τον τρώει το σκουλήκι, **α.** πάσχει από ανίατη αρρώστια: «καλύτερα να πεθάνει να ησυχάσει ο άνθρωπος, γιατί χρόνια τώρα τον τρώει το σκουλήκι». **β.** υποφέρει από ψυχικό βάσανο, τον τρώνε οι τύψεις: «αργά το κατάλαβε πως σε κατηγορήσε λάθος, αλλά από κείνη τη μέρα τον τρώει το σκουλήκι». **γ.** υποφέρει από κάποια έμμονη ιδέα: «υποφέρει πάρα πολύ αυτός ο άνθρωπος, γιατί τον τρώει το σκουλήκι της αμφιβολίας για τη γυναίκα του».

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας